

The Role of an Accountant's Professional Ethics in Preventing Greenwashing

Viktoriia Novodvorska¹, Victor Mazur¹

Abstract. The growing role of ESG information in economic decision-making intensifies demands for its reliability, completeness, and impartiality, while simultaneously increasing the risk of greenwashing – the creation of a misleading impression regarding a company's environmental performance. Under these conditions, the issue of not only external regulation and oversight but also internal mechanisms to prevent information distortion – specifically the professional ethics of the accountant directly involved in preparing such information – becomes increasingly relevant. This article aims to substantiate the role of an accountant's professional ethics as an internal mechanism for preventing greenwashing in sustainability reporting. The research methodology relies on systemic and structural-functional approaches, employing methods such as analysis, systematization, classification, content analysis, comparison, and conceptual modeling. The study draws upon prior research, professional materials, and international ethical standards governing sustainability reporting assurance and the professional behavior of accountants. The research findings indicate that the key factors contributing to greenwashing include information asymmetry, the complexity of measuring non-financial indicators, the conflict between a company's economic interests and transparency requirements, pressure from management and the organizational environment, and the inadequacy or perfunctory nature of external oversight. External mechanisms for countering greenwashing include legal and regulatory frameworks, sustainability reporting assurance, state oversight and supervision, market and public scrutiny, professional standards, and the institutional regulation of the accounting profession. At the same time, the professional ethics of accountants serve as an independent internal preventive mechanism; by upholding integrity, objectivity, professional competence, due care, and professional skepticism, this mechanism can prevent the distortion of ESG information at the very stage of its preparation. The article proposes a conceptual model that illustrates the interaction between accountants' professional ethics and external greenwashing countermeasures; applying this model would help enhance the reliability of ESG data and trust in sustainability reporting.

Keywords: sustainability reporting, greenwashing, accountants' professional ethics, professional judgment, ethical challenges, sustainability reporting assurance, reliability of ESG information.

Received: 28 July 2026 | **Revised:** 19 August 2026 | **Accepted:** 25 August 2026 | **Published:** 30 September 2026

Suggested Citation

Novodvorska, V., & Mazur, V. (2026). The Role of an Accountant's Professional Ethics in Preventing Greenwashing. *Oblik i finansi*, 3(113), 82-92. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2026-3\(113\)-82-92](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2026-3(113)-82-92)

This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 License (<http://www.creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>), which permits use and distribution in any medium, provided the original work is properly cited and the use is non-commercial.

© The Author(s) 2026

¹ **Viktoriia Novodvorska**, Separated Unit of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine "Nizhyn Agrotechnical Institute", Nizhyn, Ukraine.

ORCID 0009-0007-6475-6447

E-mail: viknov8@ukr.net (Corresponding author)

¹ **Victor Mazur**, Practicing Accountant, Ukraine.

ORCID 0009-0007-7641-4946

Роль професійної етики бухгалтера у запобіганні грінвошингу

Вікторія Новодворська¹, Віктор Мазур²

¹ Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут», Україна

² Практикуючий бухгалтер, Україна

Анотація. Зростання ролі ESG-інформації у прийнятті економічних рішень посилює вимоги до її достовірності, повноти та неупередженості, водночас підвищуючи ризик грінвошингу – формування оманливого уявлення про екологічні результати діяльності підприємства. У цих умовах актуалізується питання не лише зовнішнього регулювання та контролю, а й внутрішніх механізмів запобігання викривленню інформації, зокрема професійної етики бухгалтера, який безпосередньо бере участь у її формуванні. Метою статті є обґрунтування ролі професійної етики бухгалтера як внутрішнього механізму запобігання грінвошингу у звітності про сталий розвиток. Методологія дослідження ґрунтується на системному та структурно-функціональному підходах із використанням методів аналізу, систематизації, класифікації, контент-аналізу, порівняння та концептуального моделювання. Інформаційну основу дослідження становили наукові публікації, професійні матеріали та міжнародні етичні стандарти, що регламентують питання незалежного підтвердження звітності про сталий розвиток та професійної поведінки бухгалтерів. Результати дослідження свідчать, що ключовими факторами виникнення грінвошингу є: інформаційна асиметрія, складність вимірювання нефінансових показників, конфлікт між економічними інтересами підприємства та вимогами до прозорого розкриття інформації, тиск з боку керівництва та організаційне середовище, а також недостатність або формальність зовнішнього контролю. Зовнішні механізми протидії грінвошингу включають нормативно-правове регулювання, незалежне підтвердження, державний контроль і нагляд, ринковий та суспільний контроль, а також професійні стандарти та інституційне регулювання бухгалтерської професії. Водночас професійна етика бухгалтера є самостійним внутрішнім превентивним механізмом, який через забезпечення доброчесності, об'єктивності, професійної компетентності, належної ретельності та професійного скептицизму здатний запобігати викривленню ESG-інформації ще на етапі її формування. У статті запропоновано концептуальну модель взаємодії професійної етики бухгалтера із зовнішніми механізмами протидії грінвошингу, практичне використання якої сприятиме підвищенню достовірності та довіри до даних звітності про сталий розвиток.

Ключові слова: звітність про сталий розвиток, грінвошинг, професійна етика бухгалтера, професійне судження, етичні виклики, незалежне підтвердження, достовірність ESG-інформації.

Постановка проблеми. Посилення уваги інвесторів, держави та інших стейкхолдерів до екологічних і соціальних аспектів діяльності підприємств зумовлює зростання ролі нефінансової інформації в управлінні. Водночас поширення практик грінвошингу* – вибіркового, перебільшеного або оманливого представлення екологічних результатів підприємства – створює ризик зниження достовірності звітності про сталий розвиток та втрати довіри до неї. Дослідження у сфері обліку [2; 3] підтверджують, що грінвошинг стає важливою проблемою саме у контексті підготовки та забезпечення достовірності інформації про сталий розвиток.

В процесі пошуку ефективних механізмів протидії грінвошингу вважаємо за необхідне звернути увагу на професійну етику бухгалтера, оскільки саме бухгалтери дедалі частіше залучаються до формування, перевірки та представлення інформації про екологічні й соціальні показники діяльності підприємства. Міжнародна рада зі стандартів етики для бухгалтерів (International Ethics Standards Board

for Accountants – IESBA) прямо визначає грінвошинг як один із ризиків для доброчесності та якості звітності про сталий розвиток, наголошуючи на необхідності дотримання принципів доброчесності, об'єктивності, професійної компетентності та належної ретельності [4]. Водночас суб'єктивність значної частини ESG-інформації, недостатня зрілість методик її вимірювання, тиск керівництва щодо демонстрації позитивних результатів і потенційний конфлікт інтересів створюють для бухгалтера складні етичні дилеми.

Проблема полягає в тому, що формального дотримання вимог до розкриття ESG-інформації недостатньо для ефективного запобігання грінвошингу: необхідне етичне професійне судження бухгалтера щодо повноти, достовірності та неупередженості інформації. Прийняття у 2025 році нових міжнародних етичних положень щодо звітності та надання впевненості зі сталого розвитку, які набувають чинності з грудня 2026 року [5], додатково актуалізує питання ролі бухгалтера у протидії оманливому розкриттю ESG-інформації. Отже, перед дослідниками постає важливе завдання – визначити механізми реалізації професійно-етичних принципів бухгалтера як інструменту виявлення, попередження та недопущення грінвошингу у звітності про сталий розвиток.

* Грінвошинг (англ. *greenwashing*, за аналогією з англ. *whitewash* – «відбілювання») – дії або практика, що створюють у людей враження, ніби компанія дбає про довкілля більше, ніж це є насправді [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Останніми роками серед науковців, практиків, регуляторних оргів та суспільства зростає занепокоєння щодо грінвошингу. Однак, як виявили К. Фрі, С. Джонс та М.С. Тремблей, це зростаюче занепокоєння лише частково відображено в науковій літературі. Зокрема станом на 2025 рік дослідження в основному зосереджувалися на: 1) характеристиках компаній, які застосовують належне забезпечення достовірності даних про сталий розвиток; 2) проблемах, з якими стикаються аудитори під час перевірки звітності про сталий розвиток; 3) розробці відповідних стандартів та правил забезпечення достовірності звітної інформації; 4) реакції ринку капіталу на грінвошинг та аудит/забезпечення звітності про сталий розвиток [2].

Дослідження А. Янік та А. Ришко показало, що грінвошинг – це багатогранне явище, яке проявляється як у явних комунікативних стратегіях, так і в більш витончених практиках звітності. Компанії часто орієнтуються в континуумі між суттєвими діями та символічним розкриттям інформації, стратегічно калібруючи ці два аспекти, щоб збалансувати фактичну ефективність з бажаним сприйняттям. Це ставить під сумнів бінарні типології та підкреслює необхідність розробки концептуальних рамок, які б враховували більше нюансів при підготовці звітів про сталий розвиток [3].

Р. Д. Т. Хар'яна, Х. П. Сантоза та Н. Гідая досліджують, як управлінські бухгалтери та внутрішні аудитори реагують на тиск щодо легітимізації сумнівних екологічних тверджень. На основі інтерв'ю з 18 фахівцями вони виділяють, зокрема, моральну раціоналізацію бухгалтерів та дилеми професійної доброчесності, а також обмеженість можливостей внутрішнього аудиту щодо виявлення невідповідностей екологічних заяв [6].

Е. В. Памунгас, Б. Сурахман та Н. Патрія аналізують етичні проблеми в бухгалтерській практиці та оцінюють їхній вплив на грінвошинг у корпоративній звітності про сталий розвиток. Результати їхнього дослідження показують, що неетичні бухгалтерські практики, такі як вибіркоче розкриття інформації, маніпулювання інформацією про сталий розвиток, перебільшення екологічних досягнень та замовчування екологічних зобов'язань, значною мірою сприяють практиці грінвошингу. Водночас ринкова конкуренція, тиск зацікавлених сторін, слабе корпоративне управління та недостатній регуляторний нагляд спонукають компанії надавати пріоритет символічній легітимності над суттєвою екологічною відповідальністю [7]. Ці результати підкреслюють важливість професійної етики бухгалтера серед інших механізмів управління для мінімізації ризиків грінвошингу.

Останнім часом українські дослідники також активно долучаються до пошуку механізмів протидії грінвошингу. Так С.Є. Глухенький досліджує напрями розвитку механізмів зовнішнього аудиту у протидії грінвошингу, виділяючи стандартизацію,

незалежну верифікацію та цифровізацію аналізу даних ESG-звітності. Дослідник вважає, що у сукупності визначені напрями розвитку механізмів зовнішнього аудиту у протидії грінвошингу формують синергетичний ефект, результатом якого є підвищення прозорості ESG-звітності, покращення її якості та достовірності, а також суттєве зменшення маніпулятивних практик, що передбачає перехід від традиційного формального контролю до інтегрованої цифрово-аналітичної моделі зовнішнього аудиту, орієнтованої на превентивне виявлення грінвошингу [8, с. 374-375].

Б. Мельничук та С. Остапчук розкривають концептуальні засади надання впевненості щодо інтегрованої звітності шляхом аналізу розвитку нормативно-правового забезпечення цього процесу. Результати їх дослідження свідчать, що існують різні форми надання впевненості щодо інтегрованої звітності, виходячи з переліку суб'єктів, що здійснюють перевірку та стандартів, якими вони користуються. На основі застосування методу аналогії та абстрактного мислення дослідники визначили необхідні кроки із запровадження концепції надання впевненості щодо інтегрованої звітності в Україні [9].

Т. Бутенко та В. Бутенко звертають увагу на принцип подвійного запису Луки Пачолі як основу внутрішнього контролю та достовірності обов'язкової звітності зі сталого розвитку. Результати їхнього дослідження свідчать, що в сучасних умовах принцип подвійного запису можна розглядати як вбудований в систему бухгалтерського обліку «антивірус», що допомагає запобігти грінвошингу – прикрашанню або викривленню інформації про сталий розвиток. Зрештою, 532-річна система подвійного запису не лише витримує виклики цифрової епохи (ERP-системи, ШІ, блокчейн), а й забезпечує якісну інтеграцію фінансової та нефінансової інформації [10].

О. Цятковська та Є. Волошенко розглядають європейські стандарти ESRS як інструмент мінімізації грінвошингу та забезпечення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання. Дослідники вважають, що для України впровадження стандартів ESRS та принципу подвійної суттєвості як інструментів нівелювання грінвошингу є критичною умовою залучення інвестицій у межах програм «зеленого» відновлення [11].

На думку О.І. Тивончук, грінвошинг є результатом активного використання компаніями символічних методів легітимізації, ціль яких – створити «зелений» або «сталий» імідж без фактичного впровадження практик, орієнтованих на сталий розвиток, у свою операційну діяльність. Досліджуючи зміни регуляторного середовища, дослідниця вказує на потребу перегляду стратегій легітимізації – перехід від символічних стратегій, що отримали широке застосування та призвели широкого розповсюдження практики грінвошингу, до субстантивних, які передбачають реальні зміни у функціонуванні компаній та збільшення їх внеску у досягнення цілей сталого розвитку [12].

Незважаючи на значну кількість публікацій, присвячених практиці грінвошингу у корпоративній звітності та ролі незалежного підтвердження інформації про сталий розвиток, недостатньо дослідженим залишається питання професійної етики бухгалтера як внутрішнього механізму запобігання формуванню та поширенню оманливої екологічної інформації. Наявні праці переважно зосереджені на ефективності зовнішнього підтвердження, характеристиках звітності та регуляторних механізмах, тоді як професійне судження, доброчесність, об'єктивність, професійний скептицизм та етична поведінка бухгалтера у ситуаціях тиску щодо «покращення» ESG-показників потребують подальшого комплексного дослідження.

Метою статті є обґрунтування ролі професійної етики бухгалтера як внутрішнього механізму запобігання грінвошингу у звітності про сталий розвиток.

Методологія дослідження. Теоретичною основою цього дослідження є положення інституційної теорії, теорії інформаційної асиметрії, концепції професійної етики та підходи до забезпечення достовірності звітності про сталий розвиток.

На основі аналізу та систематизації наукових публікацій і професійних матеріалів виявлено основні підходи до трактування грінвошингу, визначено фактори, що зумовлюють його виникнення, а також встановлено роль бухгалтерів, внутрішніх аудиторів та інших професійних учасників у формуванні інформації про сталий розвиток. Окрему увагу приділено дослідженням, у яких проблематика грінвошингу розглядається у взаємозв'язку з професійною етикою, незалежним підтвердженням та якістю ESG-розкриття.

Контент-аналіз міжнародних професійних та етичних документів, зокрема матеріалів IESBA, а також професійних публікацій ACCA, дозволив ідентифікувати етичні принципи та професійні вимоги, безпосередньо пов'язані із запобіганням оманливому або неправдивому представленню інформації про сталий розвиток, та співвіднести їх із ризиками грінвошингу.

Завдяки методу класифікації у статті систематизовано механізми запобігання грінвошингу за критерієм їхнього місця та характеру впливу. У результаті виокремлено зовнішні механізми, до яких віднесено нормативно-правове регулювання, незалежне підтвердження, державний нагляд та санкційні механізми, ринковий і суспільний контроль, а також професійне регулювання. Професійну етику бухгалтера розглянуто окремо як внутрішній механізм, що безпосередньо впливає на процес формування, оцінювання та представлення ESG-інформації.

Системний підхід застосовано для дослідження взаємозв'язків між внутрішніми та зовнішніми механізмами протидії грінвошингу. На його основі професійну етику бухгалтера розглянуто не ізольовано, а як елемент багаторівневої системи

забезпечення достовірності звітності про сталий розвиток.

Структурно-функціональний метод використано для визначення функцій професійної етики бухгалтера у запобіганні грінвошингу. На цій основі виокремлено такі взаємопов'язані функції: доброчесне представлення інформації, забезпечення об'єктивності професійного судження, застосування професійної компетентності та належної ретельності, критичне оцінювання інформації, виявлення етичних загроз і протидія тиску менеджменту. Це дозволило розглядати професійну етику не лише як сукупність моральних норм, а як функціональний механізм внутрішнього контролю якості ESG-інформації.

Порівняльний метод дав змогу зіставити можливості та обмеження зовнішніх і внутрішніх механізмів протидії грінвошингу. На основі методу моделювання сформовано концептуальну модель, яка допомагає краще зрозуміти роль професійної етики бухгалтера як внутрішнього механізму у системі забезпечення достовірності звітності про сталий розвиток.

Таким чином, методологія дослідження забезпечила послідовний перехід від ідентифікації причин і ризиків грінвошингу – до систематизації механізмів його запобігання – та обґрунтування професійної етики бухгалтера як внутрішнього превентивного механізму.

Виклад основних результатів дослідження. Виникнення грінвошингу у звітності про сталий розвиток є наслідком поєднання економічних, інформаційних, організаційних та інституційних факторів. Передусім його поширення пов'язане із зростанням значення ESG-інформації для інвесторів, споживачів, державних органів та інших стейкхолдерів. Чим більшою є економічна та репутаційна цінність позитивного екологічного іміджу підприємства, тим сильнішим може бути стимул представити його діяльність як більш екологічно відповідальну, ніж вона є фактично. Як наголошується в матеріалах IESBA, оскільки попит ринку на інформацію про сталий розвиток продовжує швидко зростати, виникає нагальна суспільна потреба гарантувати, що така інформація є достовірною, порівнянною, надійною та такою, що не вводить в оману [13]. У цьому контексті грінвошинг можна розглядати як результат інформаційної асиметрії між підприємством та користувачами звітності, коли суб'єкт господарювання володіє значно більшою інформацією про реальний вплив своєї діяльності на довкілля, ніж зовнішні стейкхолдери.

Другим фактором, що сприяє розвитку практики грінвошингу, є складність вимірювання та перевірки ESG-показників. На відміну від значної частини фінансової інформації, показники сталого розвитку часто базуються на оцінках, прогнозах, нефінансових даних із різних інформаційних систем і ланцюгів постачання. Дослідники із Асоціації дипломованих сертифікованих бухгалтерів (Association of Chartered Certified Accountants – ACCA) звертають увагу на те, що професійні бухгалтери працюють із даними,

значна частина яких характеризується суб'єктивним оцінюванням та невизначеністю. Така специфіка створює можливості не лише для ненавмисних помилок, а й для вибіркового представлення інформації, якщо професійне судження підпорядковується інтересам керівництва або маркетинговим цілям підприємства [14].

Третім фактором виступає конфлікт між економічними інтересами підприємства та вимогами прозорого розкриття інформації. Підприємство може бути зацікавлене у висвітленні позитивних екологічних результатів і одночасному замовчуванні негативних аспектів діяльності. Відтак грінвошинг може набувати форм вибіркового розкриття, перебільшення екологічних досягнень, маніпулювання ESG-даними або невідображення екологічних зобов'язань. Е. В. Памунгкас, Б. Сурахман та Н. Патрія безпосередньо пов'язують ці форми грінвошингу з етичними проблемами в бухгалтерській практиці [7].

Четвертим фактором є тиск з боку керівництва та організаційне середовище, у якому працює бухгалтер. Формальна наявність стандартів не гарантує автоматичного формування достовірної ESG-звітності, якщо працівник, відповідальний за її підготовку, стикається з вимогою подати діяльність підприємства у вигіднішому світлі. Саме цій проблемі присвячене дослідження Р. Д. Т. Хар'яна, Х. П. Сантоза та Н. Гідая, у якому дослідники прагнуть зрозуміти, як управлінські бухгалтери та внутрішні аудитори індонезійських виробничих компаній реагують та долають тиск, щоб легітимізувати екологічні заяви сумнівної правдивості [6].

П'ятим фактором є недостатність або формальність зовнішнього контролю. Наявність незалежного підтвердження (*sustainability assurance*) сама по собі не означає, що вся інформація, потенційно пов'язана з грінвошингом, буде перевірена. Дослідження С. Пенг та ін. показало, що лише 49,5% завдань із незалежного підтвердження безпосередньо стосуються принаймні одного питання, пов'язаного з грінвошингом – в першу чергу історичних та кількісних розкриттів, таких як викиди парникових газів (ПГ), – водночас значні прогалини зберігаються стосовно перспективних зобов'язань щодо сталого розвитку, таких як нульовий рівень викидів, обробка проданої продукції після закінчення терміну служби та потенційне шахрайство, пов'язане зі сталим розвитком [15].

Отже, грінвошинг виникає не лише через відсутність зовнішнього регулювання, а й через внутрішні процеси формування та інтерпретації звітної інформації. Ця обставина є принциповою для нашого дослідження, адже якщо джерело потенційного викривлення знаходиться всередині підприємства, механізм протидії йому також повинен мати внутрішній компонент.

Перш ніж перейти до дослідження ролі професійної етики бухгалтера, розглянемо *зовнішні механізми* запобігання грінвошингу.

I. Нормативно-правові механізми формують обов'язкові вимоги до розкриття ESG-інформації, визначають стандарти її підготовки та встановлюють відповідальність за подання неправдивої або оманливої інформації. На міжнародному рівні ці механізми пов'язані, зокрема, із розвитком стандартів ISSB, ESRS та відповідних національних вимог. Посилення регуляторного компонента є превентивною відповіддю на ризик того, що добровільне розкриття інформації може створювати значні стимули для селективного представлення екологічних результатів.

Однак регулювання має певні обмеження. Нормативні вимоги встановлюють загальну рамку, але не можуть повністю визначити всі ситуації, у яких бухгалтер повинен застосовувати професійне судження. Беручи це до уваги, К. Фрі, С. Джонс та М.С. Тремблей зазначають, що наукова література щодо грінвошингу та незалежного підтвердження переважно зосереджувалася на характеристиках компаній, проблемах аудиторів сталого розвитку, розробці стандартів і запровадженні регулювання, а також реакції ринку капіталу. Водночас дослідники вказують на необхідність подальшого розвитку досліджень професійної взаємодії та регулювання цієї сфери [2].

*II. Другим зовнішнім механізмом є незалежне підтвердження (*sustainability assurance*)*, функція якого полягає у зменшенні інформаційної асиметрії між підприємством і користувачами звітності шляхом професійної перевірки ESG-інформації. Дослідження Ю. М. Сарі та ін. показало, що якісне незалежне підтвердження із належним масштабом, рівнем і якістю провайдера здатне знижувати ризик грінвошингу. Водночас слабке або символічне незалежне підтвердження може створювати протилежний ефект – відмивання підтвердження (*assurance-washing*), коли сама наявність підтвердження використовується як додатковий інструмент легітимації звітності [16].

III. Державний контроль і нагляд. Регулятори можуть здійснювати перевірки, застосовувати санкції, формувати практику правозастосування та встановлювати критерії для визначення оманливих екологічних тверджень. Наприклад, С. Пенг та ін. використовували регуляторні санкції як основу для ідентифікації питань, пов'язаних з грінвошингом, та які мають бути предметом незалежного підтвердження [15]. Таким чином, державний нагляд формує зовнішній стимул для підприємства забезпечувати якість ESG-інформації.

IV. Ринковий та суспільний контроль. Інвестори, кредитори, споживачі, рейтингові агентства, засоби масової інформації та громадські організації дедалі активніше оцінюють екологічні твердження компаній. Наслідком виявлення грінвошингу може бути зниження репутаційної цінності бренду, втрата довіри інвесторів, зміна вартості капіталу або юридичні наслідки. Тому для підприємства ринкова реакція виступає зовнішнім економічним стимулом підвищення достовірності ESG-розкриття.

V. Професійні стандарти та інституційне регулювання бухгалтерської професії. Особливе значення тут має діяльність IESBA. У 2022 році IESBA опублікувала спеціальний документ «Етичні аспекти звітності зі сталого розвитку: включно з рекомендаціями щодо вирішення проблем, пов'язаних із грінвошингом» (*Ethics Considerations in Sustainability Reporting: Including Guidance to Address Concerns About Greenwashing*), у якому прямо зазначено обов'язок професійного бухгалтера бути відвертим і доброчесним та утриматися від участі у підготовці та поширенні інформації, що вводить в оману або є неправдивою [17].

Пізніше, у 2025 році було прийнято спеціальні Міжнародні етичні стандарти щодо надання впевненості стосовно сталого розвитку (International Ethics Standards for Sustainability Assurance) [4]. IESBA прямо визначає серед критичних ризиків для

доброчесності та якості звітності про сталий розвиток такі явища, як упередженість, конфлікти інтересів, тиск керівництва, шахрайство, грінвошинг та загрози незалежності.

Отже, в сукупності зовнішні механізми формують систему інституційного тиску на підприємство: регулювання встановлює правила; незалежне підтвердження забезпечує зовнішню перевірку; державний нагляд створює санкційні стимули; реакція ринку і суспільства породжує репутаційні та економічні наслідки; професійні організації встановлюють етичні стандарти. Однак, всі ці механізми мають спільне обмеження: вони не можуть повністю замінити щоденне професійне рішення фахівця, який безпосередньо бере участь у формуванні ESG-інформації. Відтак саме тут буде доречно згадати про професійну етику бухгалтера (рис. 1).

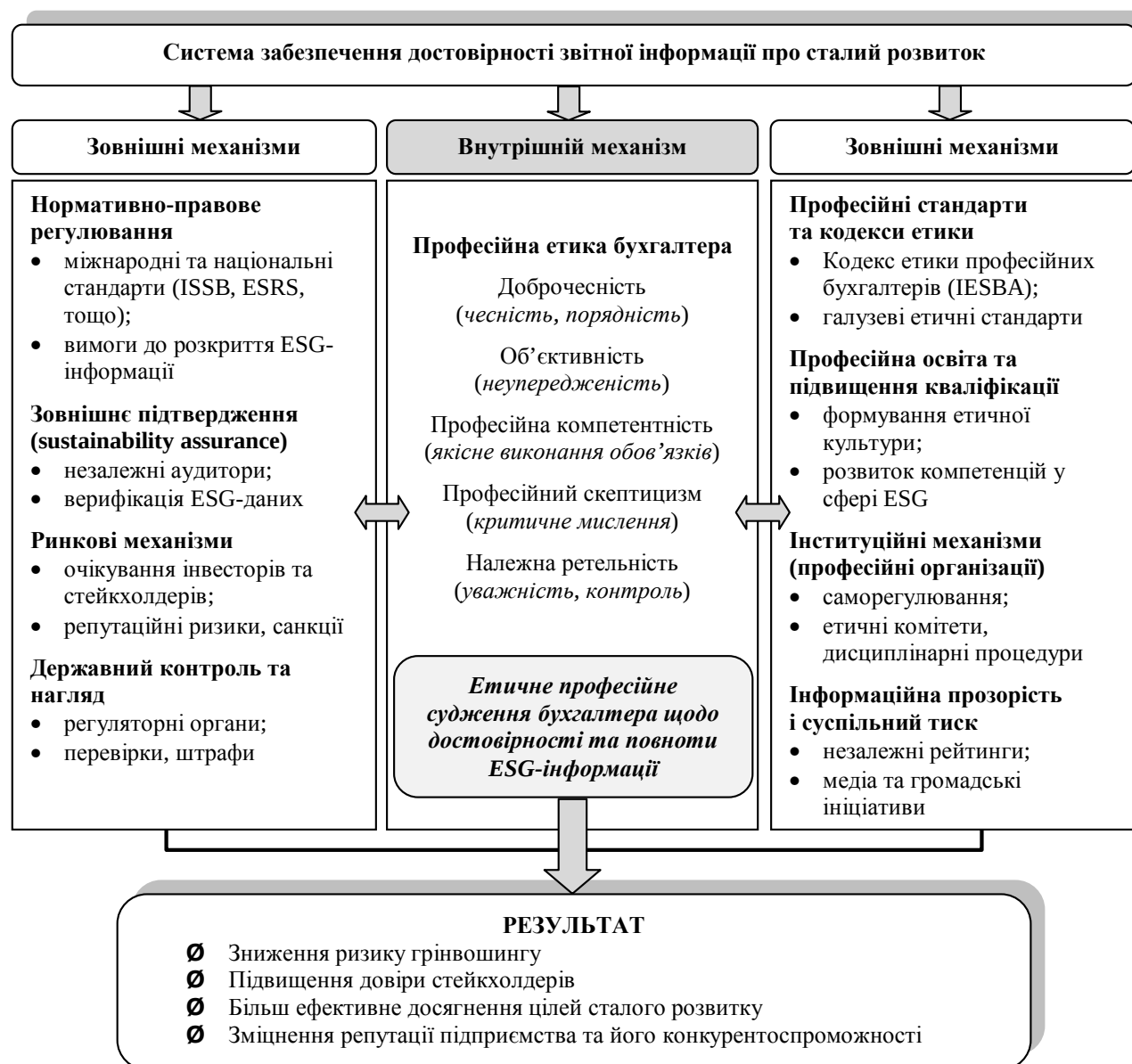

Рис. 1. Концептуальна модель взаємодії зовнішніх та внутрішніх механізмів запобігання грінвошингу
Джерело: розроблено авторами.

У розроблені нами моделі *професійна етика бухгалтера* займає центральне місце та виступає внутрішнім механізмом протидії грінвошингу у звітності про сталий розвиток. Її принципова відмінність від зовнішніх механізмів полягає в тому, що вона діє безпосередньо у процесі формування, перевірки, інтерпретації та розкриття інформації. Якщо зовнішнє регулювання відповідає на питання «які правила повинно виконувати підприємство?», то професійна етика відповідає на питання «як повинен діяти бухгалтер у ситуації, коли формальне дотримання правил не дає однозначної відповіді?».

Центральним елементом цього внутрішнього механізму є *добросовісність (integrity)*. Бухгалтер, який дотримується принципу добросовісності, не повинен свідомо включати до звітності інформацію, яка є неправдивою, неповною або такою, що створює хибне враження про екологічні результати підприємства. Відтак IESBA підкреслює не лише необхідність формального дотримання вимог, а й обов'язок професійного бухгалтера не бути пов'язаним із оманливою або неправдивою інформацією [17].

Другим компонентом є *об'єктивність (objectivity)*. Грінвошинг часто виникає там, де оцінка ESG-інформації залежить від корпоративних інтересів. Наприклад, керівництво може прагнути представити скорочення викидів як значне досягнення, хоча воно було отримане лише внаслідок зміни методики розрахунку або вибору базового року. Об'єктивність вимагає від бухгалтера не дозволяти упередженості, конфлікту інтересів або тиску керівництва впливати на професійне судження.

Третім компонентом є *професійна компетентність і належна ретельність*. Бухгалтер не може ефективно протидіяти грінвошингу, якщо він не розуміє методології формування ESG-показників, обмежень відповідних стандартів, принципів оцінювання викидів, екологічних зобов'язань або особливостей нефінансових даних. ACCA прямо відносить недостатню технічну компетентність до факторів, які можуть сприяти етичним проблемам у звітності про сталий розвиток, поряд із ризиком грінвошингу та порушенням об'єктивності й незалежності [14].

Четвертим компонентом виступає *професійний скептицизм*. Його значення полягає в тому, що бухгалтер не повинен автоматично приймати твердження менеджменту про позитивні екологічні результати. Він має ставити питання про джерело даних, методику розрахунку, повноту охоплення, порівнянність показників та наявність доказів, що підтверджують заявлені результати. ACCA прямо рекомендує застосовувати професійний скептицизм і цікавість для виявлення етичних загроз та їх подальшого пом'якшення [14].

П'ятим компонентом є *належна професійна ретельність*, яка передбачає не лише перевірку окремих показників, а й оцінювання загального контексту розкриття. Саме тут виникає принципова відмінність між достовірним ESG-звітуванням та

грінвошингом: окреме твердження може бути формально правильним, але в сукупності з невідображенням негативної інформації створювати оманливе уявлення про діяльність підприємства. Отже, професійна етика має орієнтувати бухгалтера не лише на формальну правильність окремого показника, а на правдивість інформаційного повідомлення в цілому.

Як зазначають Р. Д. Т. Хар'яна, Х. П. Сантоза та Н. Гідая, бухгалтер та внутрішній аудитор можуть опинитися в ситуації, коли від них очікують легітимації екологічних тверджень, достовірність яких викликає сумніви [6]. Це означає, що професійна етика виконує функцію своєрідного «внутрішнього фільтра», який має зупинити сумнівну інформацію ще до того, як вона потрапить до зовнішньої звітності.

Водночас А. Фрід та ін. показують, що інтеграція екологічної проблематики змінює професійну роль управлінського бухгалтера. Дослідники виявляють два ключові парадокси – парадокс сталого розвитку та прибутку та парадокс професії інженера-бухгалтера – і показують, що професійна поведінка бухгалтера формується під впливом організаційних та міжпрофесійних суперечностей. Особливо важливим для проблематики грінвошингу є висновок про те, що ситуація, коли організація навмисно зберігає традиційну фінансову логіку та ігнорує екологічні аспекти, може призводити до екстремальні форми грінвошингу [18].

Результати дослідження А. Фрід та ін. дозволяють нам розширити розуміння професійної етики. Вона не повинна трактуватися лише як набір моральних норм індивідуальної поведінки бухгалтера. Професійна етика є механізмом інтеграції екологічних цінностей у систему обліково-аналітичного забезпечення підприємства. Якщо бухгалтер сприймає ESG-інформацію як повноцінну частину корпоративної звітності, а не як маркетинговий додаток до фінансових результатів, це створює передумови для більш збалансованого відображення позитивних і негативних наслідків діяльності.

Запропонована нами модель не передбачає протиставлення професійної етики зовнішнім механізмам. Навпаки, її ключова ідея полягає в комплементарності цих механізмів, тобто зовнішні та внутрішні механізми протидії грінвошингу завдяки взаємодії формують синергетичний ефект. Дослідження Ю. М. Сарі та ін. підтверджує, що більш ефективне запобігання грінвошингу досягається тоді, коли заходи реалізуються на основі координації між регулюванням, механізмами перевірки, внутрішнім управлінням та технологічними інструментами [16].

У цьому контексті професійна етика бухгалтера займає центральне проміжне положення між внутрішнім управлінням підприємства та зовнішньою системою контролю. Вона перетворює зовнішні вимоги на конкретні професійні рішення. Наприклад, стандарт може вимагати розкрити певний екологічний показник, але саме бухгалтер повинен визначити, чи є наявні дані достатніми, чи правильно

застосовано методику, чи не створює спосіб представлення показника хибного враження і чи не приховує підприємство суттєву негативну інформацію.

Таким чином, у запропонованій моделі формується ланцюг превентивного впливу: фактори виникнення грінвошингу → ризик викривлення ESG-інформації → зовнішні інституційні механізми + професійна етика бухгалтера → професійне етичне судження → достовірна, повна та неупереджена ESG-інформація → зниження ризику грінвошингу.

Важливо, що професійна етика діє на більш ранній стадії, ніж більшість зовнішніх механізмів. Незалежне підтвердження або державний контроль можуть виявити проблему вже після формування та оприлюднення інформації. Натомість етично орієнтований бухгалтер має можливість не допустити появи проблемної інформації ще на етапі її формування. Саме в цьому полягає превентивний характер професійної етики.

Ефективна взаємодія професійної етики бухгалтера із зовнішніми механізмами повинна забезпечувати чотири основні результати.

По-перше, зниження ризику грінвошингу завдяки недопущенню селективного розкриття, маніпулювання показниками та перебільшення екологічних досягнень.

По-друге, підвищення довіри стейкхолдерів до звітності про сталий розвиток. IESBA прямо пов'язує розвиток етичних стандартів із необхідністю підвищення довіри до інформації про сталий розвиток. Метою запропонованих у 2024 році стандартів є зменшення грінвошингу та підвищення якості інформації про сталий розвиток, що сприятиме підвищенню довіри громадськості та інституцій до звітності та забезпечення сталого розвитку [19].

По-третє, підвищення ефективності досягнення цілей сталого розвитку, оскільки достовірна інформація дозволяє менеджменту, інвесторам та іншим користувачам приймати рішення на основі реального, а не штучно сформованого уявлення про екологічні результати підприємства.

По-четверте, зміцнення репутації та конкурентоспроможності підприємства в довгостроковій перспективі. Відмова від короткострокового «покращення» ESG-образу через грінвошинг і формування культури достовірного розкриття знижують репутаційні ризики та сприяють формуванню стійкої довіри до підприємства.

Отже, запропонована концептуальна модель дозволяє трактувати професійну етику бухгалтера не як допоміжний елемент системи корпоративної відповідальності, а як самостійний внутрішній механізм превенції грінвошингу. Її особливість полягає у безпосередньому впливі на процес створення ESG-інформації: доброчесність перешкоджає свідомому викривленню, об'єктивність – упередженому представленню, професійна компетентність – технічним помилкам і неправильній інтерпретації, професійний скептицизм – некритичному прийняттю тверджень менеджменту, а

належна ретельність – неповному або поверхневому розкриттю. Відтак центральним положенням нашої моделі є доведена в цьому дослідженні гіпотеза, що зовнішні механізми створюють умови та стимули для достовірного звітування, тоді як професійна етика бухгалтера забезпечує внутрішню готовність конкретного фахівця діяти відповідно до цих вимог навіть за наявності економічного, управлінського або репутаційного тиску. Така взаємодія формує багаторівневу систему протидії грінвошингу, у якій професійна етика виконує функцію внутрішнього превентивного бар'єра.

Висновки. Проведене дослідження засвідчило, що грінвошинг у звітності про сталий розвиток є не лише наслідком недосконалості зовнішнього регулювання, а й результатом внутрішніх процесів формування, відбору та представлення ESG-інформації. Його виникненню сприяють інформаційна асиметрія між підприємством і стейкхолдерами, зростання економічної та репутаційної цінності позитивного екологічного іміджу, складність вимірювання нефінансових показників, невизначеність оцінок, селективність розкриття інформації, тиск менеджменту та недостатня якість зовнішнього підтвердження. Це обумовлює необхідність формування багаторівневої системи запобігання грінвошингу, яка поєднає зовнішні інституційні механізми з внутрішніми механізмами корпоративного управління та професійної поведінки.

Систематизація підходів до протидії грінвошингу дала змогу виокремити основні зовнішні механізми його запобігання: нормативно-правове регулювання ESG-розкриття, незалежне підтвердження достовірності, державний нагляд і санкційні механізми, ринковий та суспільний контроль, а також професійні стандарти бухгалтерської та аудиторської діяльності. Водночас дослідження показало, що жоден із зазначених механізмів не забезпечує повного усунення ризику грінвошингу. Зокрема, наявність незалежного підтвердження не гарантує перевірки всіх аспектів, потенційно пов'язаних із грінвошингом, а нормативні вимоги не можуть передбачити всі ситуації, у яких професійний бухгалтер має застосовувати власне судження.

У зв'язку з цим, у статті представлено концептуальний підхід до протидії грінвошингу шляхом обґрунтування професійної етики бухгалтера як самостійного внутрішнього превентивного механізму у системі забезпечення достовірності інформації про сталий розвиток. На відміну від підходів, у яких основний акцент робиться на регулюванні, незалежному підтвердженні та відповідальності підприємств, запропонована модель розглядає бухгалтера як безпосереднього суб'єкта запобігання викривленню ESG-інформації ще на етапі її формування. У межах моделі встановлено взаємозв'язок між професійними етичними принципами – доброчесністю, об'єктивністю, професійною компетентністю та належною ретельністю, професійним скептицизмом і відповідальністю – та зниженням ризику

селективного розкриття, маніпулювання ESG-показниками, перебільшення екологічних досягнень і приховування негативної інформації.

Запропонована концептуальна модель розкриває комплементарну взаємодію внутрішніх і зовнішніх механізмів протидії грінвошингу. В той час як зовнішні механізми формують нормативні, інституційні та економічні стимули для достовірного звітування, професійна етика забезпечує готовність бухгалтера дотримуватися принципів достовірності навіть за умов управлінського або економічного тиску.

Підприємства можуть використовувати результати цього дослідження для удосконалення внутрішньої системи формування та контролю ESG-інформації. Зокрема, представлені у роботі концептуальні положення можуть бути покладені в основу внутрішніх політик щодо підготовки звітності про сталий розвиток, процедур перевірки екологічних тверджень, розподілу відповідальності між бухгалтерами, менеджерами та внутрішніми

аудиторами, а також програм професійного навчання працівників.

Подальші дослідження доцільно спрямувати на емпіричну оцінку впливу окремих етичних принципів і характеристик професійної поведінки бухгалтерів на ймовірність виникнення грінвошингу, а також на розроблення практичних індикаторів оцінювання етичної зрілості підприємства у процесі підготовки ESG-звітності.

Декларація про конфлікт інтересів

Автори заявляють про відсутність потенційного конфлікту інтересів щодо дослідження, авторства та/або публікації цієї статті.

Таксономія внесків авторів

Вікторія Новодворська: концептуалізація, методологія, дослідження, перевірка, написання – початковий проєкт, ведення; **Віктор Мазур:** курація даних, формальний аналіз, візуалізація, написання – рецензування та редагування.

4 Список використаних джерел

1. GREENWASHING – словник англійської мови Cambridge. URL: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/greenwashing>
2. Free C., Jones S., Tremblay M. S. Greenwashing and sustainability assurance: a review and call for future research. *Journal of Accounting Literature*. 2025. Vol. 47, No. 4. pp. 739–764. <https://doi.org/10.1108/JAL-11-2023-0201>
3. Janik A., Ryszko A. Greenwashing in sustainability reporting: A systematic literature review of strategic typologies and content-analysis-based measurement approaches. *Sustainability*. 2025. Vol. 18, No. 1. Article 17. <https://doi.org/10.3390/su18010017>
4. Final Pronouncement: International Ethics Standards for Sustainability Assurance (including International Independence Standards) and Other Revisions to the Code Relating to Sustainability Assurance and Reporting. IESBA, 2025. URL: <https://www.ethicsboard.org/publications/final-pronouncement-international-ethics-standards-sustainability-assurance-including-international>
5. Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants, Including International Independence Standards. IESBA, 2025. URL: <https://www.ethicsboard.org/publications/2025-handbook-international-code-ethics-professional-accountants>
6. Haryana R. D. T., Santosa H. P., Hidayah N. Greenwashing dalam Pelaporan Keberlanjutan: Konstruksi Makna dan Dilema Profesional Akuntan Manajemen pada Perusahaan Manufaktur Terbuka di Indonesia. *MAPAN: Jurnal Manajemen Akuntansi Palapa Nusantara*. 2025. Vol. 10, No. 2. pp. 88–98. <https://doi.org/10.51774/mapan.v10i2.262>
7. Pamungkas E. W., Surahman B., Patria N. Ethical issues in accounting practices and their implications to greenwashing. *Journal of Economic, Bussines and Accounting (COSTING)*. 2026. Vol. 9, No. 2. pp. 1905–1915. <https://doi.org/10.31539/7qjnta08>
8. Глухенький С. Є. Напрями розвитку механізмів зовнішнього аудиту у протидії грінвошингу. *Облік, аналіз, аудит, оподаткування і фінансовий моніторинг у системі економічної безпеки та парадигмі сталого розвитку*: Зб. матеріалів XI Всеукр. наук.-практ. конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених; 24 квітня 2026 р. К.: КНЕУ, 2026. С. 373–375. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f2d1a335-d95e-4d33-9044-64828173940e/content#page=374>
9. Мельничук Б., Остапчук С. Концептуальні засади надання впевненості щодо інтегрованої звітності. *Облік і фінанси*. 2024. № 2(104). С. 106–117. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-2\(104\)-106-117](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-2(104)-106-117)
10. Бутенко Т., Бутенко В. Принцип подвійного запису Луки Пачолі як основа внутрішнього контролю та достовірності обов’язкової звітності зі сталого розвитку за ESRS. *Облік і фінанси*. 2026. № 2(112). С. 24–32. [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2\(112\)-24-32](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2(112)-24-32)

11. Цятковська О., Волошенко Є. Трансформація нефінансової звітності в контексті еволюції парадигми сталого розвитку. *Економіка та суспільство*. 2026. Вип. 85. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-118>
12. Тивончук О. І. Трансформація корпоративної звітності зі сталого розвитку: критичний погляд на теорію легітимності. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». 2025. Вип. 9, № 1. С. 72–82. <https://doi.org/10.23939/semi2025.01.072>
13. Sustainability Questionnaire | Ethics Board. IESBA. URL: <https://www.ethicsboard.org/focus-areas/sustainability-reporting-and-assurance/sustainability-questionnaire>
14. Ethical dilemmas in an era of sustainability reporting. ACCA, 2023. URL: <https://www.accaglobal.com/content/dam/gb/policy-and-insights/reports/2023/ethical-dilemmas-sustainability.pdf>
15. Peng S., Wang R., Zhou S., Wu W. Do sustainability assurance practices address the greenwashing concerns of regulators. *Accounting & Finance*. 2026. Vol. 66, No. 1. pp. 951–978. <https://doi.org/10.1111/acfi.70130>
16. Sari Y. M., Saraswati E., Atmini S., Prastiwi A. A systematic literature review of assurance and greenwashing in sustainability reporting. *Cogent Business & Management*. 2026. Vol. 13, No. 1. Article 2672039. <https://doi.org/10.1080/23311975.2026.2672039>
17. Ethics Considerations in Sustainability Reporting, Including Guidance to Address Concerns About Greenwashing. IESBA, 2022. URL: <https://www.ethicsboard.org/publications/ethics-considerations-sustainability-reporting>
18. Fried A., Rasmussen J., Ottosson M., Nehler H. Professional hybridization among management accountants: Navigating paradoxical tensions in environmental sustainability. *Management Accounting Research*. 2026. Vol. 68. Article 100958. <https://doi.org/10.1016/j.mar.2025.100958>
19. Proposed International Ethics Standards for Sustainability Assurance (including International Independence Standards) (IESSA) and Other Revisions to the Code Relating to Sustainability Assurance and Reporting. IESBA, 2024. URL: <https://www.ethicsboard.org/publications/proposed-international-ethics-standards-sustainability-assurance-including-international>

4 References

1. GREENWASHING – Cambridge English Dictionary. Retrieved from: <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/english/greenwashing>
2. Free, C., Jones, S., & Tremblay, M. S. (2025). Greenwashing and sustainability assurance: a review and call for future research. *Journal of Accounting Literature*, 47(4), 739–764. <https://doi.org/10.1108/JAL-11-2023-0201>
3. Janik, A., & Ryszko, A. (2025). Greenwashing in sustainability reporting: A systematic literature review of strategic typologies and content-analysis-based measurement approaches. *Sustainability*, 18(1), 17. <https://doi.org/10.3390/su18010017>
4. IESBA. (2025). Final Pronouncement: International Ethics Standards for Sustainability Assurance (including International Independence Standards) and Other Revisions to the Code Relating to Sustainability Assurance and Reporting. Retrieved from: <https://www.ethicsboard.org/publications/final-pronouncement-international-ethics-standards-sustainability-assurance-including-international>
5. IESBA. (2025). Handbook of the International Code of Ethics for Professional Accountants, Including International Independence Standards. Retrieved from: <https://www.ethicsboard.org/publications/2025-handbook-international-code-ethics-professional-accountants>
6. Haryana, R. D. T., Santosa, H. P., & Hidayah, N. (2025). Greenwashing dalam Pelaporan Keberlanjutan: Konstruksi Makna dan Dilema Profesional Akuntan Manajemen pada Perusahaan Manufaktur Terbuka di Indonesia. *MAPAN: Jurnal Manajemen Akuntansi Palapa Nusantara*, 10(2), 88–98. <https://doi.org/10.51774/mapan.v10i2.262>
7. Pamungkas, E. W., Surahman, B., & Patria, N. (2026). Ethical issues in accounting practices and their implications to greenwashing. *Journal of Economic, Bussines and Accounting (COSTING)*, 9(2), 1905–1915. <https://doi.org/10.31539/7qjnta08>
8. Hlukhenkyi, S. Ye. (2026). Directions for the Development of External Audit Mechanisms to Counteract Greenwashing (pp. 373–375). In: *Accounting, Analysis, Audit, Taxation, and Financial Monitoring within the Economic Security System and the Sustainable Development Paradigm: Conference Proceedings*. Kyiv: KNEU. Retrieved from: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f2d1a335-d95e-4d33-9044-64828173940e/content#page=374> [in Ukrainian]

-
9. Melnychuk, B., & Ostapchuk, S. (2024). Conceptual Foundations for Providing Integrated Reporting Assurance. *Oblik i finansi*, 2(104), 106–117. [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-2\(104\)-106-117](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2024-2(104)-106-117) [in Ukrainian]
 10. Butenko, T., & Butenko, V. (2026). Luca Pacioli's Double-Entry Principle as a Basis for Internal Control and Reliability of Mandatory Sustainability Reporting under ERSR. *Oblik i finansi*, 2(112), 24–32. [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2\(112\)-24-32](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2026-2(112)-24-32) [in Ukrainian]
 11. Tsiatkovska, O., & Voloshenko, Y. (2026). Transformation of non-financial reporting in the context of the evolution of the sustainable development paradigm. *Economy and Society*, 85. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-85-118> [in Ukrainian]
 12. Tyvonchuk, O. (2025). Corporate sustainability reporting transformation: a critical view on legitimacy theory. *Journal of Lviv Polytechnic National University. Series of Economics and Management Issues*, 9(1), 72–82. <https://doi.org/10.23939/semi2025.01.072> [in Ukrainian]
 13. IESBA. (n. d.). Sustainability Questionnaire | Ethics Board. Retrieved from: <https://www.ethicsboard.org/focus-areas/sustainability-reporting-and-assurance/sustainability-questionnaire>
 14. ACCA. (2023). Ethical dilemmas in an era of sustainability reporting. Retrieved from: <https://www.accaglobal.com/content/dam/gb/policy-and-insights/reports/2023/ethical-dilemmas-sustainability.pdf>
 15. Peng, S., Wang, R., Zhou, S., & Wu, W. (2026). Do sustainability assurance practices address the greenwashing concerns of regulators. *Accounting & Finance*, 66(1), 951–978. <https://doi.org/10.1111/acfi.70130>
 16. Sari, Y. M., Saraswati, E., Atmini, S., & Prastiwi, A. (2026). A systematic literature review of assurance and greenwashing in sustainability reporting. *Cogent Business & Management*, 13(1), 2672039. <https://doi.org/10.1080/23311975.2026.2672039>
 17. IESBA. (2022). Ethics Considerations in Sustainability Reporting, Including Guidance to Address Concerns About Greenwashing. Retrieved from: <https://www.ethicsboard.org/publications/ethics-considerations-sustainability-reporting>
 18. Fried, A., Rasmussen, J., Ottosson, M., & Nehler, H. (2026). Professional hybridization among management accountants: Navigating paradoxical tensions in environmental sustainability. *Management Accounting Research*, 68, 100958. <https://doi.org/10.1016/j.mar.2025.100958>
 19. IESBA. (2024). Proposed International Ethics Standards for Sustainability Assurance (including International Independence Standards) (IESSA) and Other Revisions to the Code Relating to Sustainability Assurance and Reporting. Retrieved from: <https://www.ethicsboard.org/publications/proposed-international-ethics-standards-sustainability-assurance-including-international>